

Delinqüència i drogues

Codi: 100467
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	3	2

Professor/a de contacte

Nom: Lydia Giménez Llorit

Correu electrònic: Lidia.Gimenez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Nivell moderat de comprensió d'anglès escrit.

Objectius

Els objectius de l'assignatura són:

- oferir una visió general sobre l'estat actual del consum de substàncies tenint com a referència diversos observatoris i informes a nivell nacional, europeu i mundial
- introduir conceptes bàsics relacionats amb les drogues i els trastorns relacionats amb el seu consum (intoxicació, tolerància, síndrome d'abstinència, etc.);
- facilitar una visió biopsicosocial sobre els diversos mecanismes implicats en la conducta addictiva, fent especial èmfasi en les troballes científiques més rellevants des de perspectives bàsiques i aplicades;
- conèixer els efectes de les principals famílies de drogues sobre els diversos sistemes de l'organisme i els seus efectes en les capacitats cognitives i volitives;
- conèixer metodologies i instruments d'avaluació que permeten tenir una visió global de la història i de la situació actual de drogodependència de la persona
- introduir les alternatives terapèutiques ambulatories existents i els tractaments farmacològics actuals més rellevants
- estudiar la relació entre la conducta addictiva a drogues i la conducta delictiva i conèixer diverses aproximacions teòriques i tipologies delictives associades
- conèixer les diferents eines per a la prevenció, així com la rehabilitació i la reinserció social

Els objectius formatius d'aquesta assignatura correspondran a:

"Utilitzar metodologies d'investigació pròpies de l'àrea per analitzar la informació en un context específic i avaluar els resultats d'aquest treball de manera que l'aplicació d'aquestes metodologies permeti realitzar estudis especialitzats a nivell de màster i doctorat."

"Transmetre al públic especialitzat i a la societat en general les aportacions per resoldre situacions en l'àrea de drogodependència amb un objectiu de prevenció i d'integració social".

Competències

- Accedir i interpretar les fonts de dades sobre la criminalitat.
- Analitzar el conflicte i la criminalitat utilitzant les teories criminològiques i els seus fonaments psicològics i sociològics.
- Demostrar que es comprenen les teories criminològiques.
- Dissenyar una recerca criminològica identificant l'estratègia metodològica adequada als objectius plantejats.
- Identificar els recursos socials existents per intervenir en el conflicte i en la criminalitat.
- Redactar un treball acadèmic.
- Relacionar-se respectuosament amb persones.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar les tècniques d'avaluació del risc i les necessitats criminògenes d'una persona per determinar la proposta d'intervenció.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar amb criteri científic les informacions obtingudes en les bases de dades criminològiques.
2. Aplicar el coneixement científic criminològic per analitzar la delinqüència.
3. Aplicar les teories criminològiques.
4. Escollir de manera adequada el recurs social per a cada cas d'intervenció professional.
5. Inferir els models d'intervenció en funció d'una avaluació de necessitats prèvia eficaç.
6. Redactar un treball acadèmic.
7. Relacionar-se respectuosament amb persones.
8. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
9. Transmetre oralment les idees a una audiència.
10. Treballar de manera autònoma.
11. Treballar en equip i en xarxa.
12. Utilitzar la metodologia d'investigació necessària en funció de la recerca criminològica plantejada.

Continguts

BLOC 1. Bases conceptuals

Estat actual del consum d'alcohol i drogues

Droga: definició i conceptes relacionats

BLOC 2. Mecanismes explicatius de la drogodependència

Influències individuals i socials en la drogodependència

Neurobiologia de les drogues i la drogodependència

Drogodependències: aprenentatge i condicionament

BLOC 3. Història, mecanismes de acció i efectes

Alcohol

Cannabinoïds

Psicoestimulants

Opioïds

Drogues de disseny

BLOC 4. Nivells d'actuació: Prevenció, avaluació, diagnòstic, tractament, rehabilitació i reinserció

Prevenció

Avaluació psicològica

Diagnòstic i alternatives terapèutiques

Rehabilitació i reinserció

BLOC 5. Aspectes criminològics

Relació entre drogues i delinqüència

Tipologies delictives associades a les drogues

Aquests blocs es repartiran entre classes teòriques i seminaris. El primer dia de classe es facilitarà el cronograma amb les diverses sessions.

Metodologia

Els continguts de l'assignatura es tracten en classes teòriques que cobreixen els aspectes conceptuals més fonamentals i en seminaris que incideixen en els aspectes més pràctics i on es treballa de forma dinàmica i interactiva.

- **Classes teòriques**

- Estat actual del consum de d'alcohol i drogues
- Droga: definició i conceptes relacionats
- Influències individuals i socials en la drogodependència
- Neurobiologia de les drogues i la drogodependència
- Drogodependència: aprenentatge i condicionament
- Alcohol
- Cannabinoïds
- Psicoestimulants
- Opiòids
- Drogues de disseny
- Relació entre drogues i delinqüència
- Tipologies delictives associades a les drogues

- **Seminaris**

- Bases de dades científiques i recerca d'articles sobre drogues
- Gestor de referències bibliogràfiques i xarxa social per científics
- Elaboració d'una proposta de recerca
- Molècules que enganxen
- Variables biològiques i ambientals de la conducta addictiva
- Conducta addictiva i condicionament
- Continuació proposta de recerca
- Anàlisi i interpretació de dades en estudis empírics sobre drogues
- Legalització del cànnabis
- Alcohòlics anònims
- Exposició oral d'una proposta de recerca
- Avaluació psicològica en drogues
- Cas pràctic
- Prevenció de les drogodependències
- Diagnòstic i alternatives terapèutiques per les persones amb drogodependència
- Rehabilitació i reinserció

- **Tutories.** L'alumnat pot demanar tutories individuals i grupals per qualsevol dels aspectes que configuren el seu aprenentatge.

Dels seminaris, 4 d'ells tindran associat un treball grupal que l'alumnat ha de lliurar la setmana següent al seminari. Altres 3 seminaris són sobre una proposta de recerca que han d'elaborar els alumnes. Els treballs grupals del 4 seminaris seran qualificats com a APTE i en cas que siguin "no apte" seran retornats perquè es puguin modificar.

Tota la informació referent a l'assignatura es trobarà al Moodle, que serà el mitjà de comunicació amb els alumnes.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris especialitzats (SESP)	19,5	0,78	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Teoria (TE)	19,5	0,78	2, 3, 4, 5
Tipus: Autònomes			
Estudi individual, preparació de treballs, lectures	96	3,84	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11

Avaluació

Per aprovar l'assignatura cal haver assistit a un 80% de les classes teòriques i seminaris i obtenir una nota mínima de 5 en cadascuna de les dues parts en què s'estructura el curs (Primera part: bloc 1 i 2 i tema alcohol; Segona part: des de cannabinoides a bloc 5).

L'alumnat tindrà dues oportunitats per superar cadascuna de les dues parts: la primera, en les convocatòries d'avaluació continuada i la segona en la prova final de síntesi.

AVALUACIÓ CONTINUADA

Durant el curs hi haurà dues convocatòries d'avaluacions parcials de l'assignatura. Les dates es comunicaran a l'alumnat el primer dia de classe. Aquestes avaluacions, en cas de ser superades, serviran per eliminar matèria de la prova final de síntesi. Cada examen donarà lloc a una nota independent. Les preguntes seran ítems d'elecció múltiple amb cinc opcions de resposta i només una opció vàlida.

S'aplicarà una correcció per descomptar els encerts a l'atzar [$\text{Puntuació corregida} = (\text{encerts} - (\text{errors}/4))$] que serà transformada en una nota que pot variar entre 0 i 10. Després de cada examen, l'alumnat disposarà d'un període de 24 hores per enviar, a través del Moodle, comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats pel professorat abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'exàmens que s'anunciarà amb un mínim de dos dies d'antelació a través del Moodle.

PROVA FINAL DE SÍNTESI

L'alumnat que no hagi superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar a una prova final de síntesi. La data es comunicarà el primer dia de classe. La prova constarà de dos parts: a) Primer parcial de teoria i seminaris; i b) Segon parcial de teoria i seminaris. Cada alumne només s'haurà d'examinar de la part que no hagi superat en les avaluacions continuades.

Les característiques dels exàmens així com la fórmula per calcular la nota seran les mateixes que les de les avaluacions continuades.

Després de cada examen, l'alumnat disposarà d'un període de 24 hores per enviar, a través del Moodle, comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats pel professorat abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'exàmens que s'anunciarà amb un mínim de dos dies d'antelació a través del Moodle.

Els alumnes que ja hagin superat tota l'assignatura o una part d'aquesta en les avaluacions continuades i que vulguin presentar-se per millorar nota d'una o més parts, podran fer-ho sempre que ho comuniquin al coordinador de l'assignatura, a través del Moodle, amb una antelació mínima de tres dies. La presentació a un examen per millorar nota no implicarà la renúncia a la nota obtinguda en la prova d'avaluació continuada corresponent.

Els alumnes que no hagin superat l'assignatura mitjançant avaluació continuada i que el dia de la Prova final de síntesi no es presentin a l'examen o exàmens de les parts no superades, seran qualificats com a "NO AVALUABLE".

NOTA FINAL DE L'ASSIGNATURA

El examen suposarà el 50% de la nota global de l'assignatura

Cadascun dels 4 seminaris amb entregables suposarà un 5% de la nota i el treball grupal de la proposta de recerca un 30% de la nota global.

Nota final= (nota mitjana exàmens parcials teoria * 0,5) + (nota seminaris * 0,2) + (nota proposta de recerca * 0,3).

Aquesta fórmula només s'aplicarà en el cas que s'hagi aprovat els dos exàmens de l'assignatura.

A l'alumnat que no hagi assistit a un seminari no se'ls computarà la participació en el treball vinculat al seminari corresponent.

En cas que durant un examen es detecti la presència d'alumnat copiant quedaran automàticament suspesos sense possibilitat d'accés a la recuperació. En cas de plagi en la redacció de treballs, es valorarà cada cas i, en cas extrem es considerarà la opció de suspens directe sense opció a recuperació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació escrita mitjançant proves objectives	50%	5	0,2	2, 3, 4, 5, 8
Presentació grupal proposta de recerca	30%	2	0,08	1, 11, 12
Treballs grupals dels seminaris	20% 0.5 per seminari	8	0,32	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

La bibliografia i els enllaços d'interés que s'indiquen a continuació permeten ampliar i obtenir un coneixement més detallat dels continguts tractats a les classes teòriques i els seminaris. L'asterisc * assenyala els llibres més bàsics per al seguiment de l'assignatura.

1. BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

Conceptes bàsics en drogodependències

Fernández-Teruel, A. (2008) *Farmacología de la conducta: De los psicofármacos a las terapias psicológicas*. Bellaterra, Barcelona: Servei de Publicacions de la UAB. (Capítol 10: "Farmacología de la adicción y las sustancias de abuso")

*Golstein, A. (1995). *Adicción*. Barcelona: Ediciones en Neurociencias.

Golstein, A. (2003). *Adicción: de la biología a la política de drogas*. Barcelona: Ars Mèdica.

Koob, G. F. (2006). *Neurobiology of addiction*. Londres: Elsevier Academic Press.

Lorenzo, P., Ladero, J.M., Leza, J.C., & Lizasoain, I. (2009). *Drogodependencias. Farmacología, patología, psicología, legislación*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Snyder, S. H. (1993). *Drogas y Cerebro*. Barcelona: Prensa Científica.

Mecanismes explicatius del consum de drogues

Domjan, M. & Burkhard, B. (1994). *Principios de Aprendizaje y Conducta*. Madrid: Debate.

*Graña, J.L.(1994). *Conductas adictivas: teoría, evaluación y tratamiento*. Madrid: Debate

Snyder, S. H. (1993). *Drogas y Cerebro*. Barcelona: Prensa Científica.

Característiques i efectes de diverses drogues

Golstein, A. (1995). *Adicción*. Barcelona: Ediciones en Neurociencias.

Feldman, R.S., Meyer, J.S., & Quenzer, L.F. (1997). *Principles of Neuropsychopharmacology*. Sunderland, Massachusetts: Sinauer Associates, Inc.

*Lorenzo, P., Ladero, J.M., Leza, J.C., & Lizasoain, I. (2009). *Drogodependencias. Farmacología, patología, psicología, legislación*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Publicacions del National Institute on Drug Abuse (NIDA) (
<https://www.drugabuse.gov/es/informacion-sobre-drogas>)

Nivells d'actuació: Prevenció, avaluació, diagnostic, tractament, rehabilitació i reinserció

Díaz-Morán, S. & Fernández-Teruel, A. (2013). *Integración e interacciones entre los tratamientos farmacológicos y psicológicos de las adicciones: una revisión*. *Anales de Psicología*, 29 (1): 54-65.

Garrido, V. (1993). *Técnicas de tratamiento para delincuentes*. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.

Graña, J.L. (1994). *Conductas adictivas: teoría, evaluación y tratamiento*. Madrid: Debate

Manuales i guies de Socidrogalcohol (
<http://www.socidrogalcohol.org/manuales-y-guias-clinicas-de-socidrogalcohol.html>)

Aspectes criminològics

Bennett, T. & Holloway, K. (2005). *Understanding drugs, alcohol and crime*. Maidenhead: Open University Press.

Carrasco, J.J. & Maza, J.M. (2008). *Manual de Psiquiatría Legal y Forense*. Madrid: La Ley-Actualidad, S.A.

Cohen, P. J. (2004). *Drugs, addiction, and the law: policy, politics, and public health*. Durham, NC: Carolina Academic Press.

Fuertes, J.C. & Cabrera, J. (2007). *La salud mental en los tribunales*. Madrid: Arán Ediciones.

Garrido, V., Stangeland, P. & Redondo, S. (2006). *Principios de Criminología*. 3ª edición. Valencia: Editorial Tirant lo Blanch.

2. ENLLAÇOS D'INTERÉS

<http://www.aspb.es/quefem/atenciodroga.htm> (Agència de Salut Pública. Pla d'acció sobre drogues de Barcelona)

<http://www.socidrogalcohol.org/> (Sociedad Científica Española de estudios sobre el alcohol, el alcoholismo y las otras toxicomanías)

<http://www.pnsd.msc.es/> (Plan Nacional sobre Drogas)

<http://www.who.int/es/> (Organización Mundial de la Salud)

<http://www.nida.nih.gov/> (National Institute on Drug Abuse)

<http://www.emcdda.europa.eu/> (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)

<http://www.criminologia.net/> (Sociedad Española de Investigación Criminológica)

<http://www.unodc.org/unodc/index.html> (United Nations Office on Drugs and Crime)

<http://www.irefrea.org/> (Institut Europeo de Estudios en Prevención)

<http://www.incb.org/> (International Narcotics Control Board)